Jüdische Pester Zeitung.

יידישע פעסטער צייטונג

דיעזעס בלאטט ערשיינט
דרייטאל וואכענטליך
פשטאנד, פישבויער אונד פרייטאג,
אונד קאסטט
פיר עסטערייך-אונגארן
גאנציעהריג 10 גולד.— קר. ע. וו.
חאלביעהריג 5 גולד.— קר. ע. וו.
פיערטעליעהר. 2 גולד.50 קר. ע. וו.
פיר'ס אויסלאנד
גאנציעהריג 11 גולד.— קר. ע. וו.
חאלביעהריג 5 גולד.50 קר. ע. וו.
פיערטעליעהר 2 גולד.75 קר. ע. וו.

אויף דיעזע צייטונג קאנן מאן
יעדען מאג
אבאנירען
אין דער פעסטער אונגארישען אנזייגען-אגענטור אונד אין דער אדמיניסטראציאן פון דער פעסטער יידישען צייטונג, פעסט, ווארשטאט נום. 29, ווארין מאן אויך דיא פרענומעראציאן אנזייגען בלאטט, אין אלע אנדערע אנזייגען-בעלעגונגען אונד אין אלע אנדערע אנזייגען-בעלעגונגען אין דיא אנזייגען-אגענטור פון אלעקסאנדער לאנדאו, וויען, I. פלאנקענגאסע נום. 5 אויפגענומען ווערדען.

Nr. 84, דרייצעהנטער יאהרגאנג. פעסט, פרייטאג כה תמוז ה.תרמ"א. Pest, den 22. Juli 1881.

ווייטער יודען-פערפאלגונגען אין דייטשלאנד אונד רוסלאנד.

פאר אנגעפאהר דריי מאנאטען זינד צו גלייכער צייט אין דייטשלאנד אונד אין רוסלאנד יודען-קראוואללע איסגעבראכען, גלייך נאך דעם סיגנאל-גען-בראנדע אין נייא-שטעטטין אונד נאך דער יודען-העטצע אין אנדערע (דייטשלאנד) פאלגטען דיא יודען-פערפאלגונגען אין עלזאבעטה-גראד אונד אין מעהרערען גראפשעפטען יידישען געמיינדען זיד-רוסלאנדס. אין דען לעטצטען טאגען וואהרד עס מיט דען יודען-העטצעריען ווידער שטילל — אלס זיד גין אבערמאלס אין פערע-אפלאי (צייטונגען קריעי אונד פאלטאוא אין זיד-רוסלאנד) דיא יודען-פערפאלגונגען ריעיעדטען, אונד גלייך דאנדיד דיא דיא יודען-העטצע ווידער אין נייא-שטעטטין (אין נאר-פרייסען) פאלגטע.

אינדער דיא יודען-פערפאלגונגען אין פערע-אפלאי (דערען ווייר אינטערעסאנטע אבערזיכט אין נום. 81 קרזין ווייטערהינטען) בראכטען דיא געסטריגען איינגעשיקטען בעריכטע.— דיעזע לייטען:

אם 11-טען יולי פערבריטעטע זיך אין פערע-אפלאי פלאטצלייך דאס גערעדע, דאס דיא דאר-טיגען יודען געשיאגען אונד ווממעלין איינגעטרי-בען ווערדען זאללען. איין דיעזעס גערעדע הין פערזאממעלטען זיך פיעלע בירגער איין דעם מארקט-פלאטצע, אם בייא דיעזער יודענפערטרייבונג הין-בען אונד פלינדערען צו מאנגען, אבער איין דאס צו-ערגען דעם קרייז-ריכטערס גינגען דיא בירגער אים אינאנדער. דער קרייז-ריכטער בעמיהטע זיך ג

* (ציגאררען- אונד טאבאק-שמוגגעל.) פיעל אויפזעהען ערדעגט היער דיא פלאָטצליכע פערהאפטונג דעס היעזיגען יידישען איינוואָהנערס מאָריץ וויינבערגער זאממט פרויא וועגען ציגאררען- אונד טאבאק-שמוגגעלס. שאָן גענען מיטטע דעס פאָריגען מאָנאטס ערהיעלט דיא הויפטשטעדטישע פינאנצ-דירעקציאָן איינע געהיימע אנצייגע, דאס וויינבערגער מיט דעם פערקויפע אויסלענדישער געשמוגגעלטער ציגאררען זיך בעפאססע. דיא פינאנצ-דירקציאָן פערשטענדיגטע היעפאָן דיא פאָליצייא. דיעזע נאהם דיא אנגעלעגענהייט מיט פיעלעם אייפער אין דיא האנד. בראכטע פאָרלייפיג נור הערויס, דאס וויינבערגער אייגענטליך וואנק הייסע, דער אין ברזאָנאָוו (גאליציען) געבאָרען, דאָרט צו דרייא יאהרען קערקער וועגען וועכסעל-פעלשונג אונד בעטרוג פעראורטהיילט ווארדע. — דערזעלבע איזט פאָר עטווא 10 יאהרען נאך פעסט געקאָממען אונד נאהם היער דען נאמען וויינבערגער אן. זייטדעם ער היער וואָהנט, וועכסעלטע וויינבערגער-וואנק אללע קוואַרטאל זיין קוואַרטיער. אלל דאס שטייגערטע דען פערדאכט, דאס דיעזער מענש ווירקליך ניכט אויף עהרליכע וויזע זיך ערנעהרע. — דיא פאָליצייא טהיילטע נון דאס ערגעבניס איהרער אונטערזוכונגען דער פינאנצדירעקציאָן מיט. דיעזע ענטזאנדטע איינען רעשפיציענטען, דער זיך געוואָהנליכע קויפמאננס-קליידער אנצאָג, אין דיא וואָהנונג דעס וויינבערגער. דער רעשפיציענט גאב זיך נון אלס קויפמאנן אויס דער פראָווינץ אויס, דער גערנע 4000 שטיק אויסלענדישע ציגאררען קויפען ווירדע, פיר דיא ער אין זיינעם אָרטע רייכע אבנעהמער האבע! דער געריעבענע וויינבערגער פירכטעטע אינדעס, דאס ער עס דא מיט איינעם פאָליצייא-שפיאָן צו טהון האבע אונד ערווידערטע: „זיא האבען זיך אין מיינער פערזאָן גאנץ געאירט: איך האבע מיך ניע מיט דעם פערברעכערישען שמוגגעל בעפאסט. געהען זיא איהרעם וועגעס, זאָנסט ציינע איך זיא אן, דאס זיא געשמוגגעלטע ציגאררען קויפען וואָללטען!“ — דער רעשפיציענט ענטפערנטע זיך. טאגס דארויף ערשיען ער וויעדער בייא וויינבערגער אונד זאגטע איהם: „איך האבע געמערקט, דאס זיא צו מיר קיין פערטרויען האבען, אלס בעוויז, דאס איך קיין פאָליצייא-שפיאָן, זאָנדערן ווירקליכער קויפמאנן בין, נעהמען זיא דאָך היער 50 גולדען אלס דראנגאבע אויף 4000 שטיק ציגאררען אן!“ דער רעשפיציענט איבערצייכטע דעם וויינבערגער ווירקליך איינען פינפציגער. דיעזער היעלט זיך נון איבערצייגט, דאס ער עס מיט איינעם קויפמאננע צו טהון האבע, מיט דעם זיך נאָך פיעלע געשעפטע אין געשמוגגעלטען ציגאררען ווירד מאַכען לאססען. ער זאגטע: „גוט, מיין העהר! קאָממען זיא מאָרגען, דאמיט איך איהנען דיא געוויינשטען ציגאררען איבערגעבע. דער רעשפיציענט ערשיען פינקטליך, טראָף יעדאָך נור וויינבערגערס פרויא צו הויזע, דיא איהם זאגטע: „דיא ציגאררען בעפינדען זיך דאָרט אונד דאָרט (זיא בעצייכנעטע איהם היע-בייא דיא הויזנוממער אין איינער ענטלעגענען גאסע) אים מאגאצינע. הייטע 2 אוהר נאכמיטטאגס קאָננען זיא דיעזעלבען אבהאָלען!“ — דאס וואר פיר דען רעשפיציענטען גענוג. ער ענטזענדעטע צוויא פערקליידעטע פאָליצייא-מעננער, דיא אין דעם האָפע זיך פערשטעקט היעלטען, אין וועלכעם דאס מאגאצין זיך בעפאנד. אם 15-טען דיעזעס, פינקט 2 אוהר נאכמיטטאג, בעגלייטעטע פרויא וויינבערגער דען „קייפער“ אין דאס מאגאצין. אין דעם אויגענבליקע יעדאָך, אלס זיא דיא טהירע דעס מאגאצינס אויפשפערדטע, שפראנגען דיא פערשטעקטען פאָליצייא-לייטע הערפאָר, דראנגען אין דאס מאגאצין אונד בעלעגטען דיא ציגאררען-פאָררעטהע מיט בעשלאג. וויינבערגער ערשיען גלייך דאראויף אויך פערזאָנליך אים מאגאצינע, וואָללטע דען פאָליצייא-לייטען בייא דער בעשלאג-נאהמע ווידערשטאנד לייסטען, ווארדע יעדאָך זאממט פרויא פערהאפטעט אונד צור הויפטמאננשאפט געפיהרט, וואָהין מאן אויך דיא ציגאררען-פאָררעטהע בראכטע. וויינבערגער לעגטע איבער אללעס איין געשטענדניס אב. דער פאלל מאכט היער אום זאָ מעהר אויפזעהען, אלס וויינבערגער עס פערשטאנדען, זיך אין היעזיגען יידישען קרייזען איינע גע-געווייססע אכטונגספאָללע שטעללונג צו פערשאפפען, וועהרענד עס זיך נונמעהר הערויסשטעללט, דאס ער ניכט בלאָס ציגאררען-שמוגגלער, זאָנדערן אויך וועכסעל-פעלשער איזט אונד גאר ניכט וויינבערגער, זאָנדערן וואנק הייסע. אם מייסטען איזט יעדאָך זיינע פרויא צו בעדויערן. דיא ערסטע פרויא דעס שווינדלערס, דיא ער אויס גאליציען מיטגעבראכט, וואר נעמליך היער פאָר וועניגען יאהרען געשטאָרבען. ער הייראטעטע הערויף היער איין היבשעס יונגעס מעדכען, וועלכעס נונמעהר אין דאס פערברעכען איהרעס מאננעס פערוויקעלט ווארדע. זאָ ווייס מאן ניכט, וועם מאן זיין קינד אנפערטרויט, וועגן מאן ליבטזיניג איינעם פרעמדען מענשען איינע טאָכטער גיבט!

* (איינע ערפרייליכע בעריכטיגונג.) אין נוממער 79 בראכטען וויר דיא מעלדונג מעהרערער בלעטטער, דאס אין שיראָקא אם 17-טען יוני איין 16-יעהריגעס יידישעס מעדכען וועגען איינעם ליעבעס-פערהעלטניססעס זיך דורך פערגיפטונג דאס לעבען גענאָממען. נון ווירד אונס דירעקט אויס שיראָקא מיטגעטהיילט, דאס דער בעריכט איין לענגנאפטער וואר. ער רירהטע פאָן איינעם שלעכטען בעל הער, דער אן דעם מעדכען ראכע איבען וואָללטע, וויל זיא איהם וועגען זיינער צודרינגליכקייטען דיא טהירע געוויעזען האטטע.

געשעפטסבעריכט.

פעסטער פרייזע.

געטריידע-געשעפט. פאָן ווייצען וואר נעסטערן וועניג צו מארקטע געבראכט, דער פערקויף וואר שוואך. 8000 מעטערצ' ווארדען פערקויפט.

ווייצען, נייע טהייס- 100 מטרצ' 80,5 קילאָ 12.50 גולד. 200 מטרצ' 79,7 קילאָ 12.15 גול. 100 מטרצ' 78. קילאָ 12"70 גולד. 700 מטצ' 77.1 קילאָ 12·60 גולד. 1000 מטרצ' 76,4 ק' 12.55 גול. 100 מטרצ' .74 ק' 11 70 גולד. 300 מעטרצר' 75,2 קילאָ —.11 גולד. 100 מטרצ' .75 קילאָ —,11 גולד.— 2300 מעטערצ' 74.4 קילאָ 12"10 גולדען. — בטערצ' 76.7 קילאָ 12,80 גולדען. — 500 מעטצ' 74.5 ק' 12.40 גול. 200 מטרצ' "75 ק' 12.50 גול. 100 מטוצ' .75 ק' 12.50 גולד. סערבישער 600 מטרצ' 74,3 ק' 10,65 גול. (אללעס פער דרייא מאָנאטע.)

קאָרן - .9—9.50 גולד.

האפער 6·60 גולד

רעפס, קאָהל 12%, גולדען.

ווייצען פער הערבסט 11.18—11.22 גולד.

סוקורוץ באנאטער פער מאי-יוני 1881, 6.10 — 6,15 גולד. —

האפער פער הערבסט 6,55 — 6.58 גולד.

וויענער פרייזע.

וויענער שלאכט-פיעהמארקט. דער אויפטריעב אויף דעם וויענער שלאכט-פיעהמארקטע אם 18-טען ד. מ. בעטרוג 2642 שטיק. דאפאָן ווארען: 1537 אונגארישע, 926 פאָלנישע אונד 179 דייטשע. דיא פרייזע שטעללטען זיך פער 100 ק': אונגארישע מאסט-אָכסען 53—.60 גול'— פאָלנישע 54—.57 גולד. דייטשע 53—59,50 גולדען.

פעראנטוואָרטליכער רעדאקטער: מאיר בר"י רייז.

קאנקורז.

אין דער היעזיגען איזראעליטישען קולטוס-געמיינדע איזט דיא שטעללע איינעס בעל תפלה אונד ש"חט ובודק, דער צוגלייך דיא בעפעהיגונג בעזיטצט, איינינען קינדערן דען אונטעריכט צו ערטהיילען, אלזאָגלייך צו בעזעטצען: יאהרעס-געהאלט 400 גולד', פרייע וואָהנונג אונד 2 קלאפטער האָלץ. — נור דעם אקצעפטירטען ווערדען דיא שפעזען פערגיטעט. —

אונגין (בייא האָליטש, ניטראער קאָמ.)

דער פאָרשטאנד. 3—3

קאָנקורז.

דער ערלויער תלמוד-תורה-פעראיין זוכט פיר זיינע „תלמוד-תורה-שולע" איינען מלמד, דער היפטזעכליך אללע העברעאישען לעהר-געגענשטענדע, אינקלוזיווע תלמוד, גרינדליך צו אונטערריכטען פערשטעהט, זאָפאָרט מיט איינעם פיקסען יאהרעסגעהאלטע פאָן 500 גולדען אנצושטעללען. רעפלעקטאנטען הערייף וואָללען איהרע געזוכע, צייגניססע איבער איהרע פעהיגקייט, וויא אויך איבער איהר טאדעללאָזעס, זיטטליך, מאָראלישעס פאָרלעבען, פאָן אנערקאננטען יידיש-אָרטהאָדאָקסען ראבבינען בייליגען אונד עהע מאָגליכסט זענדען אן: דיא יידישע אָרטהאָדאָקסע געמיינדע-קאנצלייא צו ערלויא.

פרוכט- אונד מעהל-פרייז-טאבעללע.

פריכטע	קוואַליטעט פר. העקטאָל.	פער 100 קילאָגראמם
ווייצען נאָרדאונגאריש'	74	—.——.—
"	75	11.—11.10
"	76	11.20—11.30
"	77	11.35—11.40
"	78	11.45—11.50
"	79	11.55—11,65
"	80	—.——.—
פעסטער באָדען	—	—.——.—
"	75	11.40—11.55
"	76	11.65—11.75
"	77	11.85—11.90
"	78	11.95—12.—
"	79	12.05—12,10
"	80	—.——.—
טהייס	—	—.——.—
"	75	11.75—11.90
"	76	12.—12.10
"	77	12.20—12.35
"	78	12.45—12.55
"	79	12.60—12.65
"	80	—.——.—
ווייסענבורגער	75	11.65—11.80
"	76	11.90—12.—
"	77	12.10—12.25
"	78	12.35—12.45
"	79	12.50—12.55
"	80	—.——.—

פריכטע	קוואַליטעט פר. העקטאָל.	פער 100 קילאָגראמם
קאָרן	72	—.——.—
גערסטע מאלץ	62	—.——.—
גערסטע פוטטער	62	—.——.—
האפער	40	6.80—6.50
קוקוריץ באנאטער	75	6.—5.95
אנדערער	73	5.85—5.90
הירזע	—	6.10—5.65

			100 קילאָגראמם
ווייצען	פער אָקטאָבער		11.18
	"		—.—
	"		—.—
קוקורוץ	"	פריהיאהר	6.10
גערסטע	"		—.—
האפער	"	הערבסט	6.55
"	"		—.—
רעפס	"		12.75

באללען-מעהל

פל. קר.	נוממער	
22 —	0	דער באללען צו 100 קילאָגראמם מיט זאק
21 40	1	"
20 60	2	"
20 —	3	"
19 20	4	"
18 30	5	"
17 30	6	"
16 20	7	"
15 50	8	"
14 60	8½	"

שפיריטוס:	פל. קר.
אלטע פעסהאַדער פריסהעפע	31 50
" נייע " קארטאָפפעל	33 —

קורז-טאבעללע פאָם 19. יולי.

געלדקורז

	פל.	קר.
זילבעראגיא	100	—
דוקאטען	5	53
עסטערייכיש-אונגארישעס 8 גולדען גאלד-שטיק (20 פראנקס)	9	30
נאפאלעאָנדאָר	9	30
דייטשע רייכסבאנקנאָטען	57	20
20 מארקשטיקע	11	42
פאפיער-רובעל	1	22

לאָזע.

	פל.	קר.
1854-ער 4פערצענטיגע שטאאטס-לאָזע	123	—
1860-ער " גאנצע	133	20
דעטטא " האלבע	136	25
1864-ער לאָזע צו 100 גולדען	175	50
דעטטא " 50 "	174	—
ראאב רעגולירונגס	27	—
טירקען-לאָזע	24	25
קרעדיט-לאָזע	183	—
קלארי-לאָזע צו 40 גולדען	42	50
דאָנוי-דאמפשיפפאהרטס-לאָזע	112	—
אינסבריקער לאָזע	21	50
קעגלעוויטש לאָזע צו 10 גולדען	16	—
ראאבער לאָזע " 20 "	20	—
אָפנער לאָזע " 40 "	40	50
פאלפי לאָזע " 40 "	40	50
רודאָלפס-לאָזע " 10 "	20	
סאלם-לאָזע " 40 "	52	—
וואלדשטיינער לאָזע " 20 "	22	—
סט.-גענאָיס לאָזע " 40 "	47	—
סטאניסלאויער לאָזע צו 20 גולדען	25	—
טריעסטער לאָזע " 100 "	128	50
דעטטא " 50 "	65	50
וואלדשטיין-לאָזע " 20 "	32	—
ווינדישגרעץ-לאָזע " 20 "	42	—
אונגארישע פרעמיען-לאָזע צו 100 גולד	127	50
טהייס-רעגאל-לאָזע	115	60
וויענער לאָזע	131	—

ווערטה-פאפיערע

	פל.	קר.
אונגארישע גאָלדרענטע 6%	117	50
דעטטא צו 4 פערצענט	91	05
אונגארישע פאפיערענטע	91	—
אונגארישע גרונדענטלאסטונגען	100	—
טעמעשוואר-באנאטער	97	50
זיעבענבירגישע	99	50
גאליצישע	100	50
בוקאווינער	99	50
אונגארישע אייזענבאהן-אנלעהען	134	75
ווייגצעהענט-אבלאָזונגס-אבליגאציאָנען	98	—
פאנדבריעפע דער אונגארישען באָדען-קרעדיט צו 5 אינהאלב פערצענט	103	25
דער אונגארישען היפאטהעקען-באנק צו 5½ פערצענט	103	25
דער אונגארישען אללגעמיינען באָדען-קרעדיט-אנשטאלט צו 5 אינהאלב פערצענט	100	—
דער אסטבאהן	97	25
דער נאָרד-אָסטבאהן	165	25

Eigenthümer u. verantwortlicher Redacteur: M. REIS. Budapest, 1881.— Druck v. M. Burian, Waitznerboulevard.

פֿיעל געלד פֿאַרדערן זיא אַלזאָ פֿאַן מיר צו דיעזעס צוועקק?" דר׳ פֿראַנקל צאַנערטש מיט דער אַנטוואָרט אונד זאַגטע דאַנן: „ווענן ראַטהשילד מיך פֿראַגען ווירדע, וויא פֿיעל געלד איך פֿאַן איהם צו איינער זאַלך, וואָלטהעטיגען שטאָטונג פֿאַרדערע, דא ווערע איך ניכט מיט מיינער אַנטוואָרט אין פֿערלעגענהייט. אבער געגענאַבער דעם באַראָן בין איך אין פֿערלעגענהייט. איך פֿיהלטע, מיינע פֿאַרדערונג קאַנגטע איינע צו האָהע זיין." דער באַראָן ערוויידערטע: „איך בין וואָהל קיין ראַטהשילד, אונד דעם זאַגען זיא איהרען וואַנזע נור געראַדע הנ-רוס!" — דר׳ פֿראַנקל זאַגטע הערוהיג שיכטערן: „10,000 גילדען!" דער באַראָן זאַגטע לעכעלנד: „דיעזע סוממע זאָללען זיא פֿאַן מיר ערהאַלטען, ווענן זיא נאָך בריכען זאָללטען, קאָממען זיא נור אונשענערדס ווידער צו מיר!" — הערר פֿיעדרך פֿאַן שיא זיאַר אַלזאָ אייך אין רעכטע וואָהלטעטיגער מאַנן, ער טהאַט אבער אַלל דאַר מיט זאַלך פֿיעגעס טאַקטע, דאַס נעמאַנד העפֿאַן וואַסטע, ער גלוך ניכט יענען לישטען, יעלכע איינע קריעצער צו אַרגענד איינעס וואָהלטהעטיגען צוועקק שפּענ-דען, דאַמיט איהרע נאַמען אין דען צייטונגען אבגע-דרוקט ווערדען!

(כ ג ו נ א ד י נ נ ד ע ר י ע ס ס ע ה ע ל פֿ מ א ן.) אין פֿעטערסבורג ווירד פֿאַם 21-טען דיעזעס טעלעגראַפֿיש נעמעלדעט: דער קאַיזער האַט זיא צום טאַרץ פֿערארטהיילטע יודי-שע ניהיליסטען עפֿסע העלפֿאַנד איין גרוגר אי-נעס איינערייכטען גנאַדענגעזוכעס ווירקליך בע-גנאַדיגט. דיא טאַראַטשטאַפֿאַ וואַרדע אין איינע לעבענסלענגליכע צוואַנגסאַרבייט אומגעוואַנדעלט. — אללענפֿאַלס האַט עפֿסע העלפֿאַנד דיעזע בעגנאַדיגונג צוגעכסט דעם קינדע צו פֿערדאַנקען, דאַס זיא דאַמאַלס נאָך אינגער אַהרעס הערצען טרוג. ווערע זיא ניכט שוואַנגער געוועזען. דא ווירדע זיא אינפֿעהלבאַר אַס גאַלגען געגענדעט האַבען, גלייך אללען אנדערען ניהיליסטען, יעלכע אַס מאָרדע דעם רוסשען קאַיזערס אלעקסאַנדער II בעטהי-ליגט וואָרען.

" (דיא יידען אלס שיטצטט מיטטעל.) בעקאַנגטליך באַמבאַרדירען דיא פֿראַנצאָזען עפֿטצע מעדיעע אַרטשאַפֿטען אין דער נעדע פֿאַן פֿאַס. דערען אינגאַהנגער פֿראַנ-צאָזען אונד יודען אייפֿפֿלירנגען אונד נעדעדע-מעפֿטצעלטען. איינע דעפֿעשע אין מינס פֿאַם 21. דיעזעס מעלדעט נון: דא דיא פֿראַנצאָזען יעפֿטצע עבען אַס בעגריפֿפֿע זונד, דיא שאַרדע נאַבעס צו באַמבאַרדירען, זאָ וואָללטען דיא יודען דיא שאַרדע פֿערלאַסען. דיא בעפֿאַלקערונג הערעטצע יעדאָך דיא יודען פֿאַן דער אייפֿהרונג דיעזעס פֿאַרהא-בענס. דיא בעפֿאַלקערונג דענקט זיך נעמליך: זאָ לאַנגע דיא יודען אין אונזערער מיטטע זונד, ווער-דען דיא פֿראַנצאָזען איהרע קאַנאָנען ניכט אבפֿיי-ערן, אַס דיא יודען ניכט צו בעשערגען. דיא בע-פֿאַלקערונג, דיא בין יעפֿטצע דיא יודען מיסהאַנדעל-טע, בעטראַכטעט נון דיא יודען אלס שוטצ-מיט-טעל גענען דיא קאַנאָנען דער פֿראַנצאָזען.

" (נ י כ ט „ל ש ש מ י ם!" אל ל י י ן!) אין ווען ווירד פֿאַלגענדער פֿאַלל בעריכטעט: „דיעזער טאַגע קאַם אין קאַוואַלער אין אַמעריקא, דער אין איראָפֿאַ אינע פֿערגרגענגנס-ייטע מאַכטע, אין אינע דיעזיגע וועכסער-שטובע. ער וואָללטע אין פֿפֿונד שטעלרלינג אין עסטעריר־ייטשעס געלד אומוועכסעלן, ווערענד דער אינהאַבער דעם וועכ-סעלהייזעס אַס בעגריפֿפֿע וואר, דען וואַנגט דעם אַמעריקאַנערס צו ערפֿאַללען, שטרעצע איך אין רוסשער זיך אין דאַס וועכסעלהיז, דער עבען מיט אינגער נאַגגען שאַאַר גלוכבענס-גענאַפֿפֿען דער דייזע נאַך אַמעריקא בעגריפֿפֿען איזט, אַס דאַרט אינע נייע הימאַטה צו פֿינדען. דיעזער ערזוכטע, דאַס מאַן אַרם אינע הונדערט-רובעל-נאַטע אין עסטעריר־ייטשעס געלד אומוועכסעלע, ער זאָג אי-נע אַלטע שטוטצינג בריעפֿפֿאַטשע אַס דעם קאַפֿ-טאַן דער-פֿאַר אינד לעגטע דיעזלבע איין דען טיש, אַס דיא עסטעריר־ייטשען נאַטען הינצוגעפֿאַקען. אַלס דער וועכסעל-הויז-אינהאַבער איך דען וואַנגט דעם רוסשען ווען ערפֿאַללטע, גריפֿ דיעזער אין דער אילע אנשטאַטט נאַך זיינער אַלטען, נאַך דער נייען עלגאַנטען בריעפֿפֿאַטשע דעם אַמעריקאַנערס, דיא עבענפֿאַלס נאַך איין דעם טיש דאַ, שטעק-טע דיא אין אינד אונד אונטפֿערנגט זיך. „עטצע עסט בעמערקטע דער אַמעריקאַנער צו זייגער בעשטר-צונג, דאַס דער רוסשע יודע אידם אנשטאַטט דער עלגאַנטען בריעפֿטאַטשע אינע שטטצינג, עע-פֿעטצע בריפֿטאַטשע צוריקגעלאַסען. ער וואַר אַיסער זיך פֿאַר שרעקקען, דא עס זיך הויבייא זייגער אַס דיא בריעפֿטאַטשע, אַלס אַס דערען אינהאַלט האַנדעלטע. דיא בריעפֿטאַטשע דעם אַמע-ריקאַנערס עטטהעלט נעמליך דיא הונדע סוממע פֿאַן 1000 פֿפֿונד שטערלינג (10000 גילדען). דיא נון דאַרין צו זין שעגען. נאַך זייגען מיטטען עשטען דער רו-סשע יודע זייגער אין דער וועכסעל-שטובע, וואָס דיא אַרבעטטאַרבייטער אין אַמעריקאַ אַנגעגעבען בריעפֿ-טאַטשע אין דען טיש צוריק אונד שטעקטע שעגעל דיינע אינגענע שטטצינג בריעפֿ-טאַטשע צו זיך. דער אַמעריקאַנער אַמאַטטע אַס פֿיידען דען רוס-סשען יודען אונד רעדע: „עטצע זעהע איך עסטע וויא שלעכט רוסלאַנד איזט, ווענן עס זאָלכע בראַ-ווע מענגער צור אַס־אַנדערייזע נאַטהטהון!" — דער רוסשע יודע עטטהעלטע יעדאָך לעכעלנד: „גנע-דיגער הערר! וויאָס זיא דא מיט רוסלאַנד זאָגען, האַבען זיא רעכט געזאָגט. דאָך האַב איך איהנען דיא בריעפֿטאַטשע ניכט „לשם שמים" אַללייַן צו-ריקגעבראַכט. איהרע נייע בריעפֿטאַטשע ענטהאַלט 1000 פֿפֿונד שטערלינג, מיינע אַלטע בריעפֿטאַטשע יעדאָך 180000 רובעל! איך האַטטע אַלזאָ קיינען גרונד צום טוטשע! — אינזערערע „חכמים" זאַגען: „בלוקע ניכט אויף דען קרוג, זאָנדערן אויף דעסען אינהאַלט!" (אל תסתכל בקנקן אלא במה שיש בו.) זיא זעהען, דאַס מיינע אַלטע צערפֿעטצטע בריעפֿ-טאַטשע מעהר ענטהאַלט, אַלס איהרע נייע עלעגאַנ-טע בריעפֿטאַטשע!" — היעביא אָפֿפֿענעט דער רוס-שע יודע זיינע בריעפֿטאַטשע אונד אללעס איבער-צייגטע זיך, דאַס דיעזעלבע ווירקליך 180000 רובעל ענטהיעלט!

" (איינע הייטערע געשיכ-טע.) איינעס יעגער בלאַטטע ווירד אויס דער רוסשען שטאַדט בערעכאָ פֿאָלגענדע הייטערע געשיכטע מיטגעטהיילט: אין דער דיעזיגען יידישען געמינדע עקסטיסט אינע „חברה קדישא" אונד איך אין „בקור חולים-פֿערען." מיטגליעדער דער „חברה קדישא" קאַנגען נור מענער זיין, יעהרענד דער „בקור חולים-פֿערען" איך פֿרייען אַלס פֿער-אינס-מיטגליעדער אויפֿגענאַמען. דער דייזיגע יידישע אינזאַהנער ר׳ חיים מענדעל וואַר אין אכטבאַרעס מיטגליעד דער „חברה קדישא", ווע-רענד זיינע פֿרוי גיטעל אין דען „בקור חולים-פֿערען" זיך אַלס מיטגליעד אייפֿגענאַמען ליעס. דאַס עהע-פֿאַאר, יעלכעס איך מיט צאַהלרייכען קינדערן געזעגענט וואַר, פֿערארטמע שפּעטער זאָ זעהר, דאַס דיא ארמען קינדער פֿערגעבענס אונס באַאַר שרייען. דא אַללעס ווערטהאָלדע בעריישס פֿערפֿאַנגרעט וואַר. עס הערשטע אונס הייזע נאַ-סע נאַטה. דער מאַן ווערצטע זיך דיא גאַנצע נאַכט הינדורך אינזהיה איך דייזעס שטראַה-לאַ-גער, דא ער אונס זאָגע ניכט אינמאַל שלאַפֿען לאַנגען, דעם מאָרגענס ערראַכט זיך דערזעלבע טראַטעדעס אין אינגעאַהנלך הייטערע שטים-מונג פֿאַן דייזעס לאַגער אונד זאַגטע צו דייזער וויפֿענערינ פֿרייא, דיא פֿיר דיא קינדער קיין פֿרוה-שטיק האַטטע: „נעטצל לעבען! זאָרגע ניכט! מיר אויז אין גלוקליכער געראַנגע אינגעפֿאַללען. דאַנגען אין אין דיא שטאַדט אונד ווערדע דיך באַלד געלד בריינגען. דאַמיט אונזערע קלייגען קינדער קיינע נאָטה ליידען!" — דיא בעשטרעצטע פֿרייא שטטעלטע אונגלייכ. דען דאָפֿט אונד שייגע. ד׳ חיים מענדעל ענטפֿערנטע זיך, קערטע עראַך נאַך אייגער האַלבען שטונדע צוריק אונד זאַגטע: „דא האַטטע דיא. נעטצל לעבען, 50 רובעל, קייפֿט פֿיר דיא קינדער דאַס נאַטהיגע אין!" — דיא פֿרייא ער-דיגער הערר! וויאָס זיא דא מיט רוסלאַנד זאָגען, האַבען זיא רעכט געזאָגט. דאָך האַב איך איהנען דיא בריעפֿטאַטשע ניכט „לשם שמים" אַללייַן צו-ריקגעבראַכט. איהרע נייע בריעפֿטאַטשע ענטהאַלט 1000 פֿפֿונד שטערלינג, מיינע אַלטע בריעפֿטאַטשע יעדאָך 180000 רובעל! איך האַטטע אַלזאָ קיינען גרונד צום טוטשע! — אינזערערע „חכמים" זאַגען: „בלוקע ניכט אויף דען קרוג, זאָנדערן אויף דעסען אינהאַלט!" (אל תסתכל בקנקן אלא במה שיש בו.) זיא זעהען, דאַס מיינע אַלטע צערפֿעטצטע בריעפֿ-טאַטשע מעהר ענטהאַלט, אַלס איהרע נייע עלעגאַנ-טע בריעפֿטאַטשע!" — היעביא אָפֿפֿענעט דער רוס-שע יודע זיינע בריעפֿטאַטשע אונד אללעס איבער-צייגטע זיך, דאַס דיעזעלבע ווירקליך 180000 רובעל ענטהיעלט!

" (איינע הייטערע געשיכ-טע.) איינעס יעגער בלאַטטע ווירד אויס דער רוסשען שטאַדט בערעכאָ פֿאָלגענדע הייטערע געשיכטע מיטגעטהיילט: אין דער דייזיגען יידישען געמינדע עקסטיסט איינע „חברה קדישא" אונד איך אין „בקור חולים-פֿערען." מיטגליעדער דער „חברה קדישא" קאַנגען נור מענער זיין, יעהרענד דער „בקור חולים-פֿערען" איך פֿרייען אַלס פֿער-אינס-מיטגליעדער אויפֿגענאַמען. דער דייזיגע יידישע אינזאַהנער ר׳ חיים מענדעל וואַר אין אכטבאַרעס מיטגליעד דער „חברה קדישא", ווע-רענד זיינע פֿרוי גיטעל אין דען „בקור חולים-פֿערען" זיך אַלס מיטגליעד אייפֿגענאַמען ליעס. דאַס עהע-פֿאַאר, יעלכעס איך מיט צאַהלרייכען קינדערן געזעגענט וואַר, פֿערארטמע שפּעטער זאָ זעהר, דאַס דיא ארמען קינדער פֿערגעבענס אונס באַאַר שרייען. דא אַללעס ווערטהאָלדע בעריישס פֿערפֿאַנגרעט וואַר. עס הערשטע אונס הייזע נאַ-סע נאַטה. דער מאַן ווערצטע זיך דיא גאַנצע נאַכט הינדורך אינזהיה איך דייזעס שטראַה-לאַ-גער, דא ער אונס זאָגע ניכט אינמאַל שלאַפֿען לאַנגען, דעם מאָרגענס ערראַכט זיך דערזעלבע טראַטעדעס אין אינגעאַהנלך הייטערע שטים-מונג פֿאַן דייזעס לאַגער אונד זאַגטע צו דייזער וויפֿענערינ פֿרייא, דיא פֿיר דיא קינדער קיין פֿרוה-שטיק האַטטע: „נעטצל לעבען! זאָרגע ניכט! מיר אויז אין גלוקליכער געראַנגע אינגעפֿאַללען. דאַנגען אין אין דיא שטאַדט אונד ווערדע דיך באַלד געלד בריינגען. דאַמיט אונזערע קלייגען קינדער קיינע נאָטה ליידען!" — דיא בעשטרעצטע פֿרייא שטטעלטע אונגלייכ. דען דאָפֿט אונד שייגע. ד׳ חיים מענדעל ענטפֿערנטע זיך, קערטע עראַך נאַך אייגער האַלבען שטונדע צוריק אונד זאַגטע: „דא האַטטע דיא. נעטצל לעבען, 50 רובעל, קייפֿט פֿיר דיא קינדער דאַס נאַטהיגע אין!" — דיא פֿרייא ער-

---

ווייר וואָללען הייר גלייך בעמערקען, דאַס ווייר ניכט עטווא אין שטיק פֿאַנטאַזיע אומגעהן לעזען פֿאַ-לגוידעטען, ווייר פֿערזיכערען הייר נור אייגע זאַגע, דיא ווייקליך אין דעם אינלעטען נעשיכטס-ווערקע „The reigen" פֿאַרקאַמטס. פֿיר דען נעשיכטס-פֿאַרשער ווערע עס אינ-טערעסאַנט צו ווייסען, אָב דיעזע זאַגע אויך וואהרהייט בעזיטץ. דען אַלל דיעזע פֿאַפֿעטיזירונגען דע ווידאַלס זינד בוכשטעבליך אייגענטפֿאַפֿען. פֿיר פֿאַלגענד דער יודען אין אינגלאַנד פֿאַם יאהרע 1189 (וועלכע ווייר אין אונזערעם ראַמאַן „דיא יודען אין אינגלאַנד" אויפֿפֿיהר-ליך בעשריעבען האַבען) דורכגען דיא יודען מעהר אַלס 400 יאהרע אין אינגלאַנד ניכט וואָהנען. ערסט דער בעריהמ-טע ר׳ מושה בן ישראל עריוויקטע עס אים יאהרע 1655 בייא קראָמוועלל, וועלכער פֿאַפֿעטקאַר דער אינגלישען רע-פּובליק וואר, דאַס דיא יודען אין אינגלאַנד וועהרע וואָה-נען דורכגען.

זעבענאַנדפֿינפֿציגסטעס קאַפּיטעל.

נון קערען ווייר צו דער שטעללע אין אונזערע גע-שיכטע צוריק, וואָ ווייר אין דער 120-טען פֿאַפֿיטעטונג גע-בליעבען, נעמליך צו דער פֿאַהרט יאַקאָב מיראַאָ'ס אַמטס דען איכרייגען מאַרשאַנען פֿאַן לאַנדאָן נאַך דען נעדערע-לאַנדען. וויא ווייר דאַס אַנגעהן, איס מיט מיר דען קרייגס-שפּאַנען דעם אדמיראַלס דראַק נאַך איינע נאַסעע אַנ-צאָהל מאַרשאַנען נאַך אינגלאַנד נעקאָממען, זיא האַטטען זיך יעטצטע דעם קיינע מיראַאָ אונגעפֿאַלען אונד זאָ וואַר זיין קלייגעס שפּיל צו זעהר מיט נעפֿעך אונד מעגשען בעלאַדען. דאַצו וואַר דאַס מעער צו אינער צייט פֿאַרשווע-רענד שטרמיש, אונד יע מעהר דאַס שפּיל וויישע אין

דיא יעע נעלאַנגטע, דעסטע פֿיינדבאַרע וואַר דער שטרם. מיראַאָ איך אין פֿראַקטישער זעע-פֿאַהרע; ער עטטהעלטע אַן דיא מאַטראָזען. דיא נעראַרען פֿערזאַל-טונגס-מאַטרעגען, נאַך יעלכען פֿיר דיא עראַהלטונג דעס שפּפֿפֿעס נעגען דען שטרם וואַרבייטעט ווערען זאָלל. אבער דער שטרם וואַרדע אומסטר פֿרוכבאַרע אונד ווייטלטע דאַס מעער בין צו ווייגען טיפֿען איז. דאַס קלייגע שיפֿ וואַרדע וויא אין שפּיל בעלאַלט פֿאַן שטרם אונד וועללען אויך אונד נעדער נעשלרעדען, נאַך צוויא שיקלכען מאַנגן מילדרעטע זיך נאַך אונד נאַך דער שטרם. אבער נעראַדע דאַ, אַלס דיא שיפֿפֿלייטע אין דאַנ-גע בעם צו נאַפֿט ווענען איהרע עטטעגע רוכען וואַלטען, ציינגט עס זיך, דאַס דאַס קלייגע, אבער דאָך פֿעסטע גע-בוטע שיפֿ אין נאַפֿעס „לעך" (לאָך) בעקאָממען האַט, דורך וועלכעס דאַס וואַסער אין דען שיפֿפֿס-ראַום דראַנג אונד בערייטס אייגע צעקלייגע האַהע ערייכט האַטטע. פֿאַן נייעס מיסטען אַללע קרעפֿטע אַנגעשפּאַנגט אונד אַן דען פּומפּען נעאַרבייטעט ווערדען, אים מאַנליכפֿס פֿיעל פֿאַם אייגענערזונגען וואַסער אייגצוואַפֿפֿען אונד דאַס שיפֿ אויף דער אבגעפֿלעכטע דעס וואַסערס צו ערהאַלטען, צום גלוקליכען שיפֿ דעס שיפֿפֿס יאַקאָב מיראַאָ'ס עגע-נגענגעפֿאַהרען קאַם. דיא קיסטען דער נעדערלאַנדע וואַרען נעמליך דאַמאַלס שטרענג בעוואַכט, אונד אָבאַלד אין פֿיעדערס ש פֿ זיך דענעלבען נעהערטע, וואַרדע דעם, וועלכען אין ש.ן פֿ עגטגענגעגעשיקט, אים דא אויסזוקונד-שאַפֿטען, אָב עס נו דען פֿיינדלכען אדער פֿיינדלכען שיפֿפֿען נעראַטע. — יאַקאָב מיראַאָ בעלאַנגט דען

אונד וואַסן פאַן דאָרט דאָס שטינע אויף דאָס געזינדעל הינטנטער.

פאַן דאָ בענאַב זיך דאָס געזינדעל צו דען איבריגען יידישן וואָהנהייזערן אונד געוואַלבערן אונד ריכטעטע דאָ אינע פערוויסטונגען אָן. דען אונגעהייערן שאַדען וויזד גונטעהר דיא שאַדט שטעטטן ערזעטצטען מיססען, וועסהאַלב זיא אַל-לעס מאָגליכע אנזיענדעט, אוס דיא ווידערהאַ-לונג זאָלכער פערוויסטונגען אונד צערשטאָרונגען צו פערהינדערן.

אינדעסען ווידערהאַלטען זיך דיעזע קראַ-וואַללע אויך אין דער נאַכט פאַם 18-טען אויף דען 19-טען, וואָבייא ווידער פיעלע יידישע וואָהנונגען אַרג בעשעדיגט וואָרדען. דער רעדעלספירער לוטאַש מיסט דאַנן וועגען זייגער פיעלען קאָפּפּ-וואונדען פיינגלאַסען ווערען, הערר קאָהן, דער רעדאַקטער דער „ני-שטעטטער צייטונג“ מיסט גון דיא שאַדט גונגלייך פערלאַסען, וואָ ער ניכט מעהר ווייגס לעבענס זיכער איזט.

צו דיעזען אבער- אונד אבער-מאַלונגען יודענ-פערפאָלגונגען מאַכען זיך נאָך קיינע בעטראַכטונגען מעהר; דיא טהאַט-זאַכען שפּרעכען ליידער פיר זיך זעלבער צו פיעל. אלס דאס עס נאָך נאַכטס-וועגס ווערע, היריבער לעגגערע בעשפּרעכונגען צו האַלטען.

פערשיידענע ניאָגריטען.

* (וועגען אבלאַזונג דער רעגאַליע.) שאַן ווידערהאַלט וואָרדע דיא רעדע דאָס, דא דיא רעגיערונג דעם ריכטאַנט אַנגען גזעטצ-ענטוואָרף וועגען אבלאַזונג דער רעגאַלען אנטערבריטשען ווערדע. דיא אנגעלעגענהייט וואָרדע אבער אימער הייסטעטאַכען, גון מעהר דעם דאס אמטס-בלאַטט פאַלגענדעס: „דער טיגסטער-פרעזידענט טסא האט דען בעפעהל ערטהיילט, דאס דיא פערשיידענען בעאַמטען אויס אַלדע ביזהער אנגעפּרעטשטען פאַראָרדנונגען דיא אויף אבלאַזונג דער רעגאַלען בעצוג האבען, פאַרלעגען מאַכען. דא ער עגשלאַסען איזט, דעם נעכסטען ריכטאַג וועגען דיעזער ריכטונג אינע גזעטצעס-פאַרלאַג צו מאַכען.“ — דא אים ריכטאַג אינדעס ווהל פיעלע גרונדערען זוגעגען, איזט עס זעהר פאַרגליך: אַב דיעזעלבען אין גזעטצען אנגענהמען ווידען, וואָהרד זיא אים אויך רעגאַלען-רעכט קאָמען זאָללען.

* (אויס קאָנסטאַנטינאָפּעל) ווירד פאַלגענדעס טעלעגראַפירט: דיא טירקישע „סטרבלבלאַט“ אינטער אנפיהרונג דעס „שייך-אל-אסלאם“ טרעטט יעטצט אים פאַלאַסטע דעס סיר-טאַנס צוזאַמען, אום דיא ענטשיידונג אין דער אנגעלעגענהייט דער ערמאָרדונג דעס סולטאַנס אבדול אצי'ן פאַם שטאַנדפּונקטע דעס טירקישען רעליגיאָנס-גזעטצעס צו פיסען. דיא טירקישע גייסטליכקייט ווילל נעמליך נאָך דעם גזעטצעע דעס קאָראַן אינטערזוכען, אָב דיא פאַם טירקישען וועלטליכען גערישטע פערראַטהילטען סולטאַנ-מאָרדער אויך נאָך דעם טירקישען רעליגיאָנס-גזעטצע צו פערראַטהילען זיינען. עס איזט אלזאָ אינע אַרט פאַם „בית דין“ אָדער סנהדרין, אינע אַרט טאָג אין דער לעבען צו ענטשיידען. — אינע ווייטערע דעפעשע איס קאָנסטאַנטינאָפּעל מעלדעט: דער אלס סולטאַנס-מאָרדער פערראַטהילטע מיהראַט פּאַשאַ איזט ערקראַנקט. דער סולטאַן זענדעטע איהם אינען אַרצט אונד ריעס אינע פאַן דיעזעס אַרצטע פערשיידענען אַרצנייא דורך דען אפּאָטהעקער אנפיהרונג. אבער מיהראַט פּאַשאַ ווילל דיעזע מעדיצין ניכט איינגעהמען. דא ער בעפיהרטעט, דאס דיעזע מעדיצין גיפט ענטהאַלטע, דאס מאַן איהן אלזאָ ניכט ווילען, זאָנדערן פיהרטיגט אויף דיא אנדערע וועלט שיקען וואָללע.

* (דער פּיעד-שפּיעלער בערגגוזיק) האט גון ווידער אין דעפּטעס פּיעד צו שפּיען בעגאָנגען. אינגעהייערע שטיינ-מאַסען אונד אשע ווידען פאַן דעם קראַטער (אָפּפּנונג) דעס בערגעס הייסגעשלייודערט. דיא אין דער נעהע דיעזעס פּיעד-שפּיעלערס בערגעס לעגגערע אָרטשאַפטען פיהרטען עטעס. דיא קאָנגטען עטעס עבענזאָ פערשטעט ווערען אונד אונגלייכגעלטען, וואָ פאַר 182 יאהרען דערקלאַנגס אונד פאַמפּע פערשטעט וואָרען אונד אונגעקאָמען זיד. א. מאַן פיהרטעט ערנסטליך, דאס יענע „אינטערנאַציאָנעלע וועלט“, וועלכע עטעס אינגעראַבען וויהרד, ווערע פערשטעט ווערען קאָנגטע, יענע „אינטערנאַציאָנעלע וועלט“ אלזאָ „ווערע אינטערגעהען.

* (ריבע ביא אינגעם יודען.) אס פערפאַלאַסענען פיהרטאַ נאַכטס דראַנגען אינע ריבע אין דיא וואָהנונג דעס וואָהראַנטעהרדען יידישען הייסאַנגעס אונד טראַפּאַלאַטען, הערען אַלאַם גון שאַרבאַנאַרד (וויסענבערגער קאָמטאַט) אין. דאס אלטע עדע-פאַאר האַטטע זיך זאַמען ציר הוזע בעגעבען. פאַלאַטלך פערנאַכט דיא פּיעד אין וועהקלאַנען אויס דער קיכע, זיא אלטע הויס, עבליכטע אין דער קיכע צייא מענגער מיט געשייאַרטען גע-וכטען. דיא עבען דיא לאַכען בינדען וואָללטען, זיא שטעס אינען פערצוויפּלונגס-שריא אויס. אין דעם זעלבען אינגעבליק וואָרדע דיא אלטע פּיעד עדאָר דורך אינען שלאַג צו באָדען געשטעקט.

יעטצט דראַנגען דיא בידען ריבער אינס שלאַפ-צימער דעס הערען גינג, דען זיא אונטער דראַ-הונגען צור אויסאַלונג דעס פאַראַנדענען באַאַ-גלדעס אויסגעקרעטען, דער ערשראָקענע אלטע אבערנאַב דען בידען ריבערן זאָגליך 200 גולדען באַאַר, אין שפּאַרקאַסאַ-בוך אויף מעהרערע טו-זענד גולדען ליעגענד אונד פערשיידענען גאָלד-שמוק. דיא ריבער נאַבען ערדאַך אללעס צוריק אונד נאַהמען בלאָס דאס באַאַרגעלד אָן. היערוף גינגען דיא אין דאס גענעאַלב, וואָ אויך דיא טראַפּיק זיך בעפינדעט. זיא נאַהמען דען גאַנגען פאַראַנט פאַן פיינען צוגאַרען אונד פאַן שטעמפּעלן מיט זיך אונד איהרען דאַפּאַן. דיא פּריא גינג ערהאַלטע זיך אלסבאַלד. דיא פאַלגיא האט בזהער פאַן דען פערבעכען קיינע שפּור עגטדעקען קאָנגען. אללענפאַללס וואָרען עס ליעגט, דיא אים הייזע בע-קאַנגט זונד, דיא זיא יעדעס וועגעל אויסצוזוכען וואָסטען, וואָ זיא עטוואס פּיר זיא בריבבאַרעס פּע-מוטהעטען.

* (באַראָן פּריעדריך פאַן שייאַלס וואָהלטהעטער.) בין יעטצט בראַטען דיא בלעטטער בלאָס, דאס דער יונגסט פּעטאַרגעע באַראָן פּיעדריך פאַן שייאַ אין גראַפּער פּיינר דער קונסט אונד בילדונג וואָר-גון מעלדעט אין וויינער בלאַטט פאַלגענדעס: דער בעריהמטע ריכטער אונד סעקרעטער דער אויזאַ-עלישען קולטוס-געמיינדע צו ווען, הערר דר. לוהווג אויגוסט פּאַאגל, האַטטע דען פאַלאַ צור גרונדונג אינעס יידישען בלינדען-אנשטאַלטס אין ווען אויסגעאַרבייטעט. — דער פאַלאַ וואָר זעהר טרעפּפּליך. אללען וואָהרד דאס געלד צור אויספּרו-נונג דיעזעס פאַלאַגס; דיעזע פּאַאגל וואָר שייער צו בעגאַגגאַטען, אויגסט לאַ יעדאַר דר. פּאַאגל אין דער אַטטרעכטען „ווייגער אבענד-צייטונג“, דאס הערר פּערדרוד שיא פאַן ווייגער מאַעסטעס צום באַראָן עראַבען אויהרדע. טאַגס דאַרייא, פּיגקט 8 אויהר מאַרגענס, וואָר דר. פּאַאגל שאַן בייא דעס גייגעבאַקגען באַראָן, דאַמיט ער אויהס צוגעראַס גאַראַנטירטען קאָנגע. נאַכדעם דיא גלייקגיגטיגען פאַראַבערוואָרען, זאַגטע דר. פּאַאגל: „אבער הערר באַראָן, זיא ווערדען דאָך וואָהל אויהרע עריהנ-בונג צום באַראָן דורך אינען אקט דער „וואָהל-טהעטיגקייט פּיינען וועללען“ — „גייגס, (ערייי-הערטע הערר פאַן שייא) אָך דענקע עבען דאַר-בער נאָר, וואָס אויך אינגענטליך דורך דעס שטע-טען קאָנגטע“ — יעטצט טהיילטע אויהס דר. פּאַאגל דיינען פּלאַן וועגען ערריכטונג אינעס יידי-שען בלינדען-אנשטאַלטס אין ווען מיט. דער פּלאַן געפיעל דעס הערען באַראָן ערעכט גיט אונד ער אַאגטע: „גוט, גיט! דאס איזט ערעכט הייבש! וואָ מעגען דיא ווערען דיא שפּאַנישע „אינאַבעריוזונגליכע אַרמאַדאַ“ פערשלאָגען אונד פערניכטעט, וואָ דאס יעמעלס-בע אינגלישע אונד פּראַנצייזישע קיסטען מיט דען טרעמעדען דער נעשטיגטען שפּאַנישען שיפּפע בעדעקט ווערדען?“—

דיעזע שטימע עגטפּעטעט נאָך מעהר דיא אנ-וועזענדען, קיינע וואָסטע, וואָהער דיא קאָמטע, פּלאַטצליך אבער ליכטעטע ווידער אין בלישען אויף, מאַן עבליקטע אין אייגער קלייגען עגטפּעגונג אין קלייגען שיפּ, אויף וועלכעס אייגע נאַכט מענשליכע נעשטאַלט וואָר — אונד טרעסיליאַן עראַגגטע זאָפּאָרט דען קאַבבאַלטסטען דע ווידאַל, דער אין אייגסט שאַן אין פּאַרטגאַל אויף אייגע וואונדערבאַרע וויטע אין דייגער אונטערארדישען נעהרונגען וואָהנונג בעגיגסט. (ווייטע 10. פאַרטשעטצונג.)

דאַנן דאַרטע מאַן דיא אַנדערבאַרע שטימע ווידער ווייטער: „עליאַבעטה, ווען דוא אויך וואָללטעסט, קאָנ-טעסט דוא יעטצט דיא ווערדע-אונטערגלונג דער ווידען אין עגגלאַנד דאָך נאָך ניכט געווערדען. דא דיא 400 יאהרע, ווערהענד דעדען נאָך הימלישער בעשטיממונג דיא ווידען אויס עגגלאַנד פערבאַנגט ווען מיססען, נאָך ניכט אנגלייכען ווגד. דוא שטרעבסט אלס יונגפּרוא אהנע עדבען, אונד מיט דיר ווירד אויך דאס ריגערזונגסהייז טוהאַ, אויס וועלכעס דוא שטאַמסטס, נעגגלייך דע ראַלאַשען, אַן דעססען שטעללע ווירד דאס הוז שטואַרט טרעטען. דער זאָהן דער אונגלייכען מאַריא שטואַרט, דיא דוא הייריכטען לעסט, ווירד אלס יאַקאָב I. דען טהראָן פאַן אַנגלאַנד בעשטיגען. אויך נעגגען אויהן ווערדען מאַרד-פערזוכע אינטערנאַמען, דיא אבער ניכט גלייגגען ווערדען. עס דעסען זאָהן קאַרל I. דער עגקעל דער מאַריא שטואַרט, ווירד אַם פאָלקע זעל-בער הינגעריכטעט ווערדען. דאס ווירד דאס עריכטע שיקזאַל פיהרען אין דער נעשיכטע זיין. דאס איין קאָנג פאַן דעם אינגגען פאָלקע אַם הימעל אויס ווירד ניכט ווירד. הייריכטע ווירד אַנגלאַנד פיר איינע קיינע צייט יעפּזוכלוס, וועלכע פאַן איינעס פּאַאַטקעטאַר (פּיעדיעגס) יע-גיעס ווערדען ווירד. איין יאהר נאָך דיינעס מאָרד ווירד איין גראַפּער מאַגן פאַן אונגעריס געשלאָגען, איין גייסט פאַן מיינעס גייסטע (נעגליך מעשה בן שיראַ), נעבאָרען ווערדען. דיעזע ווירד בייא יענעס פּאַאַטקעטאַר דער עגגלישען יעפּזוכלוס דיא ווידערא-אויפאַהרטע דער יודען אין אַנגלאַנד עזוויסקען.“ — —

קיים וואָרען דיעזע וואָרטע אויסגעשפּראָכען, אלס ווידער איין גיעלל-ליכטגעדער בלישען גערעריזקטע, וואָ-ווייך איין הערפּטיגער דאָנגער פאַלגטע, דיא דרייא וואַסטע-דאָגען פּערשוואונדען, אבער דאס מעער שטימע ווייטער פערכטעלליך; דאס שיפּ דער קאָנגען וואָרדע אין דיא האַנד נעהאַבען אונד דאַנן ווידער אין דיא טיפע גע-וואָסען. —

אללעי ליעט דעס שיפּפעס בעמעגטיגטע זיך דאס שרעקליכסטע דער שרעקען — אבער קיינעס נעשאַה עס-וואס, נאָך לענגערע שטרעכטער פאַהרט נעלאַנגט ערי-ריך דאס שיפּ אין דען יוכען האַפען. — דיא קאָנגען אבער וואר פאַן דיעזע אויפרעגונגען אין קענלוואָרטה, פאַן דעם אויסגעשאַנדענען שרעקען אויף דעם מעער, פאַן דיעזען פּאַפּעיהונגען יענער אַנדערבאַרען אונד וואַנדערבאַרען שטימע, וו זעהר עריגיפּפען, דאס וויא מעה-רערע מאַנע קיאַנגן דאַרגיעדעלאַנ אונד פאַרשוועהרענד פאַנטאַזיעטע.

פאָלליעטאָן.

צווייא שוועסטערן.

(144-טע פאָרטשעטצונג.)

דיא שיפּפּס-געזעללשאַפט געגיעסט ווידר דיעזע ער-שיינונג אין אנגסט אונד באַנגען, אונד אלס לאַדד בייליג אויך דען שרעקען דער קאַנגען בעטרעקטע, זאַגטע ער: „דיעזע ווייבעל-יונגע קאָמטע אויך אויף דעס שיפּ טראָקענען לאַנדע פאָר, וואָס דער ווינד הייר מיט דעס וואַסער מאַכט, דאס מאַכט ער צו לאַנדע מיט דעס שטייבע, דען ער הימ-מעל דאָך הינגעריסען. דער לאַנדמאַן דאַרט דעגע „ווינד-האַנד“ פיר אייגע הערסעריי אונד בעוויעסטע, דאס ווענן מאַן אייגן מעסטע הייגווייסס, בלוט-שפּוגען צוריק בלייבען.“ —

אינצווישען עגשטאַנדען אבער דייא אַלטע אונ-געהייער נאָסע „וואַסע-דאָגען“ אויף דעס מעערע: דער ווינד הילטע אונד דאס וואַסער שיטעע פיריטעלליך, דא-ביא עגטלוד זיך אויך אין דען הפּפּטגעס געווישטער, עס דאָנ-נערטע אונד בליטצטע —. פּלאַטצליך הערטע מאַן אייגע שטיממע יופען: „עליאַבעטה! עליאַבעטה! דיין נאַסטער פיינד, דער קאָנג פאַן שפּאַגיען, זענדעט אייגע אונגעהייע-ריגע פלאָטע פאַן 135 קריעגסשיפּפען מיט 8000 מאַטראָזען אונד 19006 מאַן נעגען דיך! דיא שפּאַגיער נאַכען דיעזער פלאָטע דען שטאָלצען נאַמען: „דיא אונאַבעריווינדליכע אַרמאַדאַ“. זעלטען האַטטע וואָהל דאס מעער אייגע שטאָל-ערע פלאָטע אונד אייגע אַנגעוויטטעטע פיר דיך אין אייגע נעגען שפּאַ-גיען נעקעמפּפט ווידען! פאַן דעראַרטיגען פּפּאַרטען

פאָלליעטאָן.

צווייא שוועסטערן.

(144-טע פאָרטשעטצונג.)

דיא שיפּפּס-געזעללשאַפט געגיעסט ווידר דיעזע ער-שיינונג אין אנגסט אונד באַנגען, אונד אלס לאַדד בייליג אויך דען שרעקען דער קאַנגען בעטרעקטע, זאַגטע ער: „דיעזע ווייבעל-יונגע קאָמטע אויך אויף דעס שיפּ טראָקענען לאַנדע פאָר, וואָס דער ווינד הייר מיט דעס וואַסער מאַכט, דאס מאַכט ער צו לאַנדע מיט דעס שטייבע, דען ער הימ-מעל דאָך הינגעריסען. דער לאַנדמאַן דאַרט דעגע „ווינד-האַנד“ פיר אייגע הערסעריי אונד בעוויעסטע, דאס ווענן מאַן אייגן מעסטע הייגווייסס, בלוט-שפּוגען צוריק בלייבען.“ —

אינצווישען עגשטאַנדען אבער דייא אַלטע אונ-געהייער נאָסע „וואַסע-דאָגען“ אויף דעס מעערע: דער ווינד הילטע אונד דאס וואַסער שיטעע פיריטעלליך, דא-ביא עגטלוד זיך אויך אין דען הפּפּטגעס געווישטער, עס דאָנ-נערטע אונד בליטצטע —. פּלאַטצליך הערטע מאַן אייגע שטיממע יופען: „עליאַבעטה! עליאַבעטה! דיין נאַסטער פיינד, דער קאָנג פאַן שפּאַגיען, זענדעט אייגע אונגעהייע-ריגע פלאָטע פאַן 135 קריעגסשיפּפען מיט 8000 מאַטראָזען אונד 19006 מאַן נעגען דיך! דיא שפּאַגיער נאַכען דיעזער פלאָטע דען שטאָלצען נאַמען: „דיא אונאַבעריווינדליכע אַרמאַדאַ“. זעלטען האַטטע וואָהל דאס מעער אייגע שטאָל-ערע פלאָטע אונד אייגע אַנגעוויטטעטע פיר דיך אין אייגע נעגען שפּאַ-גיען נעקעמפּפט ווידען! פאַן דעראַרטיגען פּפּאַרטען